

Значението на официалната статистика в съвременния свят на информация и дезинформация

Ежедневно хората събират и анализират голямо количество информация, представена в числа, и тя е тясно свързана с различни аспекти от живота им. В съвременния свят, където технологиите са почти напълно превзели животите ни, получаването на дадена информация е изключително бързо, лесно и достъпно - чрез новините, които дават по телевизията, чрез сайтовете за споделяне на информация и чрез различните социални мрежи. Ако преди години проучването на дадена тема за училище, университет, работа или просто от любопитство е отнемало часове ровене из книги, енциклопедии, статии, вестници, посещаване на библиотеки, отделяне на часове, дори понякога дни в ровене из купища информация само за да извлечем тази, която ни е необходима, то сега можем да получим същата, а дори и в някои случаи повече информация за много по-кратко време и от много повече източници, систематизирана и опростена, в уютна собствения ни дом, училище, университет, работно място по всяко време на денонощието от разнообразни устройства. Обаче тук се появява големият проблем - как да разберем дали тази информация, която получаваме, е достоверна?

С няколко клика можем сами да проверим дали информацията и данните, които ни се представят от масовите медии и сайтове, е достоверна или по-скоро спада към дезинформацията (така наречените фалшиви новини). Фалшивите новини са умишлено манипулирани данни, разчитащи главно на емоциите, поднесени на обществото с различни цели - дали за да манипулират решенията на даден човек или група от хора, дали за да променят светогледа на обществото, или да отсяват внимателно информацията, която получава отделните хора, за да ги държат далече от истината. Медиите и интернет като цяло допълнително спомагат за разпространението на невярна или частично невярна информация и това е проблем не само в нашата страна, но и в световен мащаб. Проблем, който обаче може да бъде разрешен, ако отделният човек се замисли за достоверността на информацията, която му се представя, и с една или няколко справки в официалните статистически сайтове на дадена държава или в официалния статистически сайт на Европейския съюз си отговори сам на този въпрос.

Статистиката ни помага да възприемем по-лесно голям обем от информация, тъй като се представя във вид на диаграми, таблици, графики, картограми, схеми и др. Официалната статистика, изготвена от Националния статистически институт на България, ни представя реални статистически данни относно всички области на живота ни - култура, образование, здравеопазване, транспорт и т.н. Има много ежедневни въпроси, чиито отговори се крият в статистическите данни. Например:

Инфлацията в държавата ни увеличава ли се или намалява? Колко процента е безработицата в страната? Как се развива икономиката на страната в сравнение с други държави? Колко души е населението на България? и много други.

Хората обикновено се интересуват от средната температура и прогнозите за времето, от броя на хората, които предпочитат този или онзи продукт, който обикновено купуват. Тези хора слушат икономическите новини, в които се представят статистически

данни за развитието на държавата и обръщат внимание на рисковете от транспортни инциденти, преди да излязат от дома си. Статистическите данни играят важна роля и в областта на медицината, например ситуацията, в която преди да се предприеме каквото и да е лекарство, ученият трябва да покаже статистически степента му на ефективност, а освен това статистиката стои и зад всички медицински изследвания.

Информацията, която получаваме, всъщност ни оформя като личности, помага ни да сформираме нашия светоглед, да погледнем общата картина, затова е от особено значение за нас тази информация да не бъде грешна или непълна, понеже така и разбиранията ни за заобикалящата ни среда и света като цяло също стават грешни или непълни.

Статистическите данни невинаги ни показват това, което искаме да видим, числата, на които се надяваме - смъртността се увеличава, раждаемостта намалява, населението на страната се топи, инфлацията расте главоломно, имиграцията не намалява. Обществото в нашата малка страна е подложено на изпитание, което с всеки изминал ден става все по-трудно. Това са факти, които статистиката лесно може да покаже. Интерпретацията на тези факти обаче зависи изцяло от нас, от това как ние възприемаме наученото. Може би съм прекален оптимист, но според мен има надежда за хората и тя се намира точно в статистиката - ключът е в това да се фокусираме над положителните статистики, тези, които ни показват прогреса на обществото и икономиката, а не обратното. Например, ако погледнем коефициента на заетост в нашата държава тази година, то ще установим увеличение от предходната 2021. Същото се наблюдава и при безработицата. БВП на страната ни също отбелязва увеличение в сравнение с процента от второто тримесечие на 2021 г. Да, факт е, че всяка година в България десетки училища затварят врати, но пък се реновират останалите. Факт е, че населението намалява, но въпреки това бебета продължават да се раждат. Факт е, че стотици българи емигрират в чужбина, но хиляди избират да останат тук. Това са част от статистическите данни, които, използвани правилно, биха могли да обнадееждат всеки. Винаги има хубава страна, просто трябва сами да я потърсим.

Понякога в практиката статистиката се използва за зловредни цели. Като пример за това, от собствения си опит бих могла да дам създалата се ситуация покрай световната вирусна пандемия. Когато човек иска да научи за последните новини, той се концентрира върху информацията, която е интересна лично за него, затова почти всяко семейство седеше вечер пред телевизора и пускаше новините, за да разбере къде и колко души са заразени, колко е броят на починалите, колко от болниците в страната имат отделни сектори за заразени и т.н. И така всички тези статистически данни грижливо бяха съхранявани от хората и биваха използвани от тях не само с информационна цел, а и с една доста коварна такава - втъпяването на страх, паника и безизходица в обществото, разклащайки и без това изтънялото равновесие. Резултатът беше налице. След известно време обаче очевидно хората осъзнаха, че някаква част от информацията, представяща се за истинна, всъщност е подправена или дори фалшифицирана. По този начин статистическите данни и будните хора пребориха дезинформацията и истината възтържествува.

Като заключение можем да кажем, че статистиката има огромно влияние над информационния поток и обществото в частност. Статистическите данни ни позволяват

да събираме информация по целия свят. Чрез статистиката модерните хора правят заключения, открития и решения, а също и въз основа на данните се правят прогнози. Статистиката засяга пряко всички аспекти от животите ни - от прогнозата за времето през медицинските ни изследвания, обучението ни, икономическото развитие на обществото ни, и информацията, която получаваме има огромно значение за това как възприемаме заобикалящата ни среда и света като цяло.